

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XXI. De natura & divisione Juris & Justitiæ.

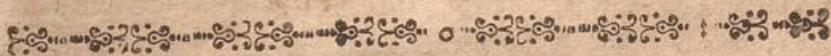
urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

Quod iidem etiam extendunt ad subscriptionem decreti de exigendo iniquo tributo, quod non videtur admittendum, eò quòd subscribere tributo iniquo sit approbare & confirmare grave alterius peccatum, imò est reale mendacium; subscribens enim in facto testatur ejusmodi tributum esse justum, ideo enim exigitur subscriptio: Non tamen tenetur ad restitutionem; quia, ut dictum est, Princeps & subditi non sunt invitati.

19. 15. Ex causâ justâ licet usurario aut injustum bellum gerenti pecunias mutuo dare, eundemque in numerando, computando, transpor-

tando juvare, quia hæc omnia remotè se habeat ad peccatum usurarii, non tamen licet nomine usurarii contractum usurarium inire, quia hic habet speciem rapinæ; sicut ergo nomine alterius non licet aliena rapere, sic nec inire contractum usurarium nisi excuset extrema necessitas, de qua alibi.

16. Excusantur, qui ex gravi causâ, ad lucrandum v. g. panem, jutant ædificare vel restaurare Synagogas Judæorum, vel templa hæreticorum; nam quamvis illa templa serviant ad malum finem, scilicet cultum falsum, tamen ædificatio ad illud se habet remotè.

E X

TRACTATU DE JURE ET JUSTITIA, CASUS XXI.

De Natura & divisione juris ac justitiæ.

A Mon Princeps à Cambfore suo sub pensione annua suscipit pecuniam. 6. Solutionem vel differt, vel omnino negat, sub pretextu communis necessitatis, ibid. quam tamen postea in usus

privatos vel superfluos impendit, & quia Cambfor his offensus debitam Principi reverentiam negat, seque communibus civium oneribus subtrahit, Princeps in poenam etiam pradia ei adimit, & in bonum commune con-

ver-

vertit, convertit. 7. Tandem ut ab illius protestationibus liberetur, illum quamvis artis bellica ignarum cohorti militari praeficit, ut primus in acie primus pereat. 8. Pro resolutione.

QUÆRES I. Quid & quotuplex sit jus?

1. R. I. Jus variè accipitur, aliquando pro scientia juris, sic qui novit leges, dicitur juris peritus, quandoque pro ipsis legibus & sic dividitur in jus naturale & positivum, in jus Canonicum & civile, jus autem hic significat liberam & legitimam facultatem disponendi de re aliquâ, licitè ab alio non impedibilem; dicitur primò legitima facultas, id est, facultas disponendi conformiter legibus iustitiæ; nam contra leges de realiquâ disponere non est juris, sed violentiæ & iniustitiæ; dicitur secundò ab alio non impedibilis, quia jus activum, de quo hic sermo est, fundat in aliis obligationem jus illud non impediendi, quia vocatur jus passivum seu debitum præstandi vel omittendi aliquid, ut juri activo alterius satisfiat.

2. R. II. Jus præcipuè dividitur in jus in re, & ad rem, *jus in re* seu reale est, quo ipsam rem habeo mihi obligatam, ut eam apud quemcunque detentorem repetere possim, *jus ad rem* seu personale est, quo non res ipsa sed persona aliqua mihi ex delicto, vel contractu obligata est aut rem aut pretium ejus tradere; *jus in re* fundat actionem realem, per quam ipsam rem repeto, & mihi

vendico: *jus ad rem* fundat actionem personalem contra personam ex contractu vel delicto obligatam, ut si vendas equum Titio, & hic non soluto pretio iterum vendas & tradas eum Sempronio, non habet amplius jus in re seu actionem realem repetendi ipsum equum, qui pleno jure transit in Sempronium; sed actionem personalem non contra Sempronium, qui nec ex contractu nec ex delicto tibi est obligatus, sed contra Titium, qui obligatur tibi pretium equi extolvere ex contractu emptionis.

3. R. III. Jus aliud vocatur *jurisdictio* & est potestas authoritative disponendi de subditis in eorum utilitatem, aliud *proprietas* seu dominii, estque potestas disponendi de re aliquâ tanquam suâ; jus dominii iterum aliud est perfectum, aliud imperfectum, *perfectum* est facultas disponendi ad omnem usum sibi possibilem authoritate propria, vendendo, oppignorando, elocando, donando &c. dominium *imperfectum* est facultas disponendi tantum ad aliquos usus: Species dominii imperfecti sunt *ususfructus*, *usus*; ususfructus est jus utendi simul & fruendi re alienâ salvâ ejus substantiâ, ad usumfructum pertinent feudum, emphyteusis &c. Usus est facultas tantum utendi re alienâ v. g. habitandî in domo absque eo quod eam alienare vel fructus elocationis percipere possim.

QUÆRES II. Quid & quotuplex sit iustitia? R. I.

4. *¶* I. *Justitia proprie dicta est constans & perpetua voluntas jus suum cuique tribuendi*, magis theologicè est habitus inclinans ad ponendam æqualitatem inter jus activum unius & passivum alterius, æqualitas autem hæc consistit in eo, quòd alicui tantum detur quantum justè potest exigì, estque objectum formale quod virtutis justitiæ, objectum autem formale quo seu motivum justitiæ est honestas hujus æqualitatis v. g. numeratio pecuniæ objectum materiale remotum est ipsa res æqualiter debita v. g. pecunia.

5. *¶* II. *Justitia præcipuè dividitur in legalem, distributivam & commutativam, legalis dicitur quæ ponit æqualitatem inter jus altum, quod tempore necessitatis in bona & labores civium habet respublica, & jus passivum seu debitum legale quod habent subditi ut tempore necessitatis subveniant reipublicæ; justitia distributiva est virtus ponens æqualitatem inter jus activum quod habent subditi ut recipiant bona & dignitates reipublicæ juxta proportionem meritorum, & debitum reipublicæ vel Principis, ut tribuat præmia vel officia dignioribus. Justitia commutativa ponit æqualitatem inter partem & partem reipublicæ seu inter privatum & privatum vel quasi privatum, quia etiam integræ communitates possunt inire contractus per modum privatorum vel inter se vel etiam cum uno ex subditis, & sic*

R. D. Jansen Pars I.

contrahentes obligabuntur ex justitia commutativa, nam ut contrahentes non exercent jus altum neque justitiam distributivam, ut patet ex his.

Ad Casum *¶* imò: Inter Principem suscipientem pecuniam & Cambforem intercedit sola justitia commutativa, quia ineunt contractum censûs, omnis enim contractus fundatur in justitiâ commutativâ, contra quam peccat Princeps injustè differendo solutionem, cum onere compensandi omne lucrum cessans & omne damnum emergens. 2dò: Princeps potest imò in communi necessitate tenetur à subditis subsidium exigere, servatâ tamen proportione ad cujuslibet facultates, ut dicetur suo loco, quodsi Cambfor nollet quotam suam contribuere, posses Princeps pensionem ei debitam pro rata huc impendere & hoc faciendo exercet actum justitiæ tum legalis, tum commutativæ; nam Princeps quâ superior & caput communitatis tenetur ex tacito pacto, quâ pars vel membrum communitatis tenetur ex justitia seu debito legali procurare bonum commune eo modo quo potest, econtra si Princeps illa subsidia non convertat in necessitatem communem, sed ad privatos vel superfluos usus, peccat contra justitiam legalem & commutativam, teneturque ad restitutionem non ob læsam justitiam legalem sed ob læsam tacitum contractum de procurando

Q

7. rando bono communi. 3. Quamvis Campfor justè his offendatur, tamen obinde reverentiam debitam Principi negando peccat contra charitatem & honorem Principi debitum, subtrahendo se communi civium oneri peccat contra justitiam legalem, quare Princeps ei salvo tamen moderamine prædia in pœnam justè adimit, adimendo exercet justitiam vindicativã, quæ juxta communiorè est quarta species justitiæ, quatenus scilicet intendit æqualitatem inter pœnam & delictum, etsi simul intercurret aliæ justitiæ, tum commutativa quatenus ex officio & quasi contractu tenetur malos punire, bonos præmiare, tum legalis quatenus

ut pars reipublicæ tenetur ejus bonum procurare pro qualitate officii putida membra amputando, secundo &c. 4. Princeps hominem ignarum artis bellicæ præficiens cohorti peccat contra justitiam distributivam, quæ exigit talia munia imponi capacioribus: exponere autem aliquem primum in acie in quâ videtur certè occidendus, per se loquendo principilicium est, cum unus ex militibus debeat esse primus; dico per se, nam si hoc fiat ex privata vindicta uti videtur hic fieri, est homicidium, si fiat ob commissum crimen ad vindictam publicam est actus justitiæ vindicativæ.

8.

CASUS XXII.

De modis acquirendi rerum dominium.

B Artholus quærit. 1. Quot modis res acquirantur. 2. Quid de animalibus mansuetis custodiam egressis. 3. Sylvestribus. 4. Apibus, columbis. 5. Piscibus. 6. An venatio sit prohibita clericis. 7. An Princeps possit eam prohibere omnibus. 8. An tunc debeat stare pro damno per feras causato. 9. Quid de venantibus contra prohibitionem. 10. Quid si unus feram vulneravit. 11. Quid de gemmis & lapillis in litore mari vel flumine. 12. Fodinis. 13. Sylvis, pascuis. 14. Rebus derelictis. 15. 16. 17. 18. Theauris.

19. Quid de accessione per nativitatem, alluvionem &c. 20. Per industriam. 21. Mixtionem, confusionem. Pro resolut.

QUÆR. I. Quot modis acquiri possit rerum temporalium dominium?

22. Variis. 1. Per contractum dominii translative, donationem, emptionem, mutuum, &c. De quibus suo loco. 2. Per præscriptionem, de quâ Cal. seq. 3. Per inventionem, de quâ Cal. 45. n. 8. & inf. n. 17. 4. Per accessionem. 5. Per occupationem de quibus in præfenti, est autem occupatio rei vacantis vel derelictæ corporalis apprehensio cum animo eam habendi

80